

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-566/19 - 1

Sprawa C-566/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

25 lipca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour d'appel (chambre du conseil) (Luksemburg)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

9 lipca 2019 r.

Strona skarżąca:

JR

[...]

CHAMBRE DU CONSEIL DU COUR D'APPEL [izba śledcza sądu apelacyjnego]

Pismem z dnia 19 czerwca 2019 r. złożonym w sekretariacie tribunal d'arrondissement de Luxembourg (sądu rejonowego w Luksemburgu) w Luksemburgu, JR złożył w sposób prawidłowy odwołanie od postanowienia wydanego w tym samym dniu przez chambre du conseil du tribunal d'arrondissement [izbę śledczą sądu rejonowego] [...]:

– który uznał się za niewłaściwy do rozpoznania wniosku o stwierdzenie nieważności europejskiego nakazu aresztowania wydanego w stosunku do JR,

[...]

i orzekł, że należy przekazać JR organom francuskim celem prowadzenia postępowania karnego dotyczącego przestępstw wymienionych w europejskim nakazie aresztowania z dnia 24 kwietnia 2019 r. wydanego przez Virginie BRELURUT, Vice-procureure près le Parquet du Tribunal de Grande Instance de

Lyon [wiceprokurator prokuratury przy sądzie wielkiej instancji w Lionie].
[Or. 2]

[...]

Skarżący podnosi w pierwszej kolejności, że należy odmówić jego przekazania z uwagi na to, że izba śledcza pierwszej instancji nie rozstrzygnęła sprawy w ustawowym terminie. Wnosi również o stwierdzenie nieważności europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie, że wydający nakaz organ sądowy nie jest „organem sądowym” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r., ponieważ francuska Ministère public [prokuratura], zdaniem skarżącego, mogła podlegać pośrednim wskazówkom pochodzącym od władzy wykonawczej, która to ingerencja byłaby sprzeczna, zdaniem skarżącego, z kryteriami wypracowanymi przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), w świetle których zakazane jest wywieranie jakiegokolwiek wpływu, zarówno bezpośredniego jak i pośredniego przez władzę wykonawczą na organ wydający europejski nakaz aresztowania. Posiłkowo, skarżący wnosi o przedłożenie TSUE pytania prejudycjalnego.

Przedstawiciel Parquet général [prokuratury generalnej] wnosi o oddalenie podniesionych zarzutów. Wnosi on o stwierdzenie, że wydający nakaz organ, mimo, że jest to Ministère public [prokuratura], spełnia kryterium niezależności, tak jak zostało ono zdefiniowane przez TSUE. Uważa on jednak, że w razie najmniejszej wątpliwości co do powyższego kryterium, należy przedłożyć pytanie prejudycjalne.

[...].**[Or. 3]** [...] [Oddalenie zarzutu pierwszego, dotyczącego terminu ustawowego].

TSUE, w dwóch wyrokach z dnia 27 maja 2019 r. dokonał wykładni pojęcia „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. [wyroki z dnia 27 maja 2019 r. w sprawach połączonych OG i PI (Prokuratorzy w Lubece i w Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456 oraz w sprawie PF (Prokurator generalny Litwy), C-509/18, EU:C:2019:457].

TSUE stwierdził, że:

- o ile zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej państwa członkowskie mogą wyznaczyć na mocy ich prawa krajowego „organ sądowy” właściwy do wydania europejskiego nakazu aresztowania, o tyle znaczenie i zakres tego pojęcia nie mogą zostać pozostawione ocenie każdego z państw członkowskich,
- termin „organ sądowy”, o którym mowa w tym przepisie, nie oznacza wyłącznie sędziów lub sądów państwa członkowskiego, ale może obejmować,

w szerszym sensie, organy uczestniczące w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego, w odróżnieniu, w szczególności, od ministerstw lub służb policji, które należą do władzy wykonawczej,

- z powyższego wynika, że pojęcie „organu sądowego” w rozumieniu art. 6 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 może obejmować organy państwa członkowskiego, które, chociaż niekoniecznie muszą być sądami lub sędziami, uczestniczą w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych tego państwa członkowskiego i że organ taki jak prokurator, który w ramach postępowania karnego, dysponuje uprawnieniami w zakresie ścigania w odniesieniu do osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, w celu postawienia jej przed sądem, należy uznać za organ uczestniczący w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości danego państwa członkowskiego,
- system europejskiego nakazu aresztowania obejmuje dwupoziomą ochronę praw procesowych i podstawowych osoby ściganej,

drugi poziom ochrony praw danej osoby oznacza, że właściwy organ sądowy, zgodnie z prawem krajowym, w celu wydania europejskiego nakazu aresztowania kontroluje w szczególności przestrzeganie warunków wymaganych do jego wydania i bada, czy w świetle szczególnych okoliczności danego przypadku wspomniany nakaz ma charakter proporcjonalny, [Or. 4]

- w związku z tym „wydający nakaz organ sądowy” powinien być w stanie pełnić tę funkcję w sposób obiektywny, z uwzględnieniem wszystkich dowodów obciążających i odciążających, nie będąc przy tym narażonym na ryzyko, że jego uprawnienia dyskrecyjne będą podlegały poleceniom lub instrukcjom zewnętrznym, w szczególności ze strony władzy wykonawczej, tak by nie było żadnych wątpliwości co do tego, że decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania jest podejmowana przez ten organ, a nie ostatecznie przez wspomnianą władzę,
- wydający nakaz organ sądowy powinien działać w sposób niezależny przy wykonywaniu swoich obowiązków związanych z wydaniem europejskiego nakazu aresztowania. Niezależność ta wymaga, aby istniały przepisy ustawowe i organizacyjne gwarantujące, by wydający nakaz organ sądowy nie był narażony, w ramach podejmowania decyzji o wydaniu takiego nakazu aresztowania, na jakiegokolwiek ryzyko, że zostanie poddany w szczególności indywidualnym instrukcjom ze strony władzy wykonawczej,
- ponadto, jeżeli prawo wydającego nakaz państwa członkowskiego przyznaje uprawnienie do wydania europejskiego nakazu aresztowania organowi, który, chociaż uczestniczy w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości tego państwa członkowskiego, to jednak sam nie jest sądem, to decyzja o wydaniu takiego nakazu aresztowania, a w szczególności proporcjonalny charakter takiej

decyzji, powinny podlegać w tym państwie członkowskim zaskarżeniu, które w pełni spełnia wymogi wynikające ze skutecznej ochrony sądowej

i orzekł, że pojęcie „wydającego nakaz organu sądowego” w rozumieniu decyzji ramowej nie obejmuje prokuratur państwa członkowskiego, które są narażone na ryzyko podlegania, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony organu władzy wykonawczej, takiego jak minister sprawiedliwości, w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania, ale z kolei wspomniane pojęcie obejmuje prokuratora generalnego państwa członkowskiego, który, chociaż pod względem strukturalnym jest niezależny od władzy sądowniczej, to jest on właściwy w zakresie prowadzenia postępowania karnego i którego status w tym państwie członkowskim zapewnia mu gwarancję niezależności od władzy wykonawczej w ramach wydawania europejskiego nakazu aresztowania.

Przedstawiciel Parquet général [prokuratury generalnej] podnosi, że francuska Ministère public [prokuratura] spełnia wymagania TSUE, w związku z tym, że od wejścia w życie loi n° 2013-669 [ustawy nr 2013-669] z dnia 25 lipca 2013 r. art. 30 francuskiego Code de procédure pénale [kodeksu postępowania karnego] w sposób wyraźny wyłącza możliwość udzielania instrukcji Ministère public [prokuraturze] w sprawach indywidualnych przez francuskiego ministra sprawiedliwości.

Prawdą jest, że w świetle art. 30 francuskiego Code de procédure pénale [kodeksu postępowania karnego], zgodnie z jego obowiązującym brzmieniem wynikającym z ustawy z dnia 25 lipca 2013 r. francuski minister sprawiedliwości nie może kierować do Ministère public [prokuratury] żadnych instrukcji w sprawach indywidualnych. Niemniej jednak, może on do nich kierować instrukcje o charakterze ogólnym.

Można więc z tego wnioskować, że od strony formalnej, francuska Ministère public [prokuratura] spełnia kryteria niezależności wynikające z przytoczonych wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ponieważ prokurator Republiki jest chroniony przed jakimikolwiek indywidualnymi instrukcjami ze strony władzy wykonawczej. **[Or. 5]**

Powyższe stanowisko jest jednak sprzeczne ze stanowiskiem rzecznika generalnego przy Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej Camposa Sáncheza-Bordony, przedstawionym w dniu 30 kwietnia 2019 r. [w sprawach połączonych OG i PI (Parquet de Lübeck i Parquet de Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:337], który przypomina, że: „*niezawistość organu krajowego, który wydaje ENA, wymaga bowiem, aby „dany organ wypełniał swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz pozostając pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia*” (pkt 87 jego opinii).

Z czym powiązanie hierarchiczne, zwłaszcza pomiędzy parquet général [prokuraturą generalną] a francuską parquet des tribunaux [prokuraturą], mogłoby być sprzeczne, wobec okoliczności, że art. 36 francuskiego Code de procédure pénale [kodeksu postępowania karnego] stanowi, iż „*prokurator generalny może zobowiązać prokuratorów Republiki na mocy instrukcji pisemnych i przekazanych do akt sprawy, do podjęcia lub niepodjęcia postępowania lub do skierowania do właściwego sądu pisemnych wniosków, które prokurator generalny uważa za odpowiednie*”.

Ponadto, rzecznik generalny uściślił, że „*nie można pogodzić niezawisłości z jakąkolwiek podległością w ramach hierarchii służbowej [czy] podporządkowani[em] komukolwiek*”. Organy władzy sądowniczej są również niezawisłe od organów władzy sądowniczej wyższego rzędu, które wprawdzie mogą kontrolować i uchylać ich orzeczenia a posteriori, nie mogą jednak narzucić im sposobu rozstrzygnięcia sprawy” (pkt 96 wspomnianej opinii).

W wyroku w sprawie Moulin przeciwko Francji z dnia 23 listopada 2010 r., Europejski Trybunał Praw Człowieka, potwierdzając swoje orzecznictwo w sprawie Medvedyev przeciwko Francji z dnia 29 marca 2010 r. dotyczące braku statusu „*organu sądowego*” po stronie prokuratora Republiki, stwierdził naruszenie art. 5 § 3 Konwencji na tej podstawie, „*že membres du Ministère public [prokuratorzy] we Francji nie spełniają wymogu niezależności od władzy wykonawczej, które, w świetle utrwalonego orzecznictwa należy, tak jak bezstronność, do gwarancji nieodłącznie związanych z autonomicznym pojęciem „sędziego” w rozumieniu art. 5 § 3*”.

W przytoczonym wyroku, Europejski Trybunał Praw Człowieka „*stwierdza w pierwszej kolejności, że o ile ogół magistrats de l’ordre judiciaire [sędziów i prokuratorów] stanowi władzę sądowniczą, o której mowa w art. 66 Konstytucji, to z prawa krajowego wynika, że magistrats du siège [sędziowie] mają inny status aniżeli membres du ministère public [prokuratorzy]. Ci ostatni podlegają wspólnemu hierarchicznemu przełożonemu, którym jest garde des sceaux, ministre de la Justice [minister sprawiedliwości], będący członkiem rządu, a zatem należący do władzy wykonawczej. Inaczej niż juges du siège (sędziowie), nie są oni nieusuwalni w rozumieniu art. 64 Konstytucji. Podlegają kierownictwu i kontroli ich hierarchicznych przełożonych w ramach Parquet [prokuratury], i podlegają władzy garde des sceaux, ministre de la Justice [ministra sprawiedliwości]. Na mocy art. 33 Code de procédure pénale [kodeksu postępowania karnego], ministère public [prokuratura] jest zobowiązana do sporządzania pisemnych wniosków zgodnie z instrukcjami skierowanymi do niej na warunkach określonych w art. 36, 37 i 44 wspomnianego kodeksu, mimo, że prokuratorzy są uprawnieni do swobodnego przedstawienia w formie ustnej uwag, które uważają za odpowiednie dla dobra wymiaru sprawiedliwości.*” (pkt 56 wyroku) i „*przypomina, że gwarancje niezależności od władzy wykonawczej oraz od stron w szczególności wykluczają, aby prokuratorzy mogli działać w dalszym toku przeciwko podmiotowi składającemu doniesienie w postępowaniu karnym*” (pkt 58 wyroku). [Or. 6]

O ile prawdą jest, że, jak zostało to sprecyzowane powyżej, od czasu reformy z 2013 r., francuski minister sprawiedliwości nie może kierować do Ministère public [prokuratury] instrukcji w sprawach indywidualnych, to nadal pozostają w mocy inne stwierdzenia sformułowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka a w szczególności stwierdzenie dotyczące braku gwarancji niezależności i bezstronności prokuratora w odniesieniu do osoby ściganej i poszukiwanej, z uwagi na to, że Ministère public [prokuratura] charakteryzuje się również swoją niepodzielnością: prokuratorzy tej samej prokuratury stanowią niepodzielną całość; czynność dokonana przez danego prokuratora zostaje dokonana w imieniu całej prokuratury, prokuratorzy mogą zatem się zastępować wzajemnie lub być zastępowanymi w trakcie całego postępowania.

W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że parquet près le tribunal de grande instance de Lyon [prokuratura przy sądzie wielkiej instancji w Lyonie] wszczęła postępowanie przeciwko skarżącemu, podczas gdy prokurator tejże prokuratury wydał europejski nakaz aresztowania w tej sprawie.

Z uwagi na przytoczone okoliczności oraz orzecznictwo TSUE a mianowicie wyroki z dnia 27 maja 2019 r., pojawia się kwestia, czy francuska Ministère public [prokuratura] spełnia w niniejszej sprawie kryteria niezależności i bezstronności, zgodnie z ich definicją dla potrzeb wydania europejskiego nakazu aresztowania, w sytuacji, gdy system europejskiego nakazu aresztowania obejmuje dwupoziomową ochronę praw procesowych i podstawowych osoby ściganej a właściwy organ sądowy wyznaczony we Francji do wydania europejskiego nakazu aresztowania, uznany za właściwy do kontroli, czy są spełnione przesłanki do wspomnianego wydania oraz zbadania, czy jest ono proporcjonalne z uwagi na okoliczności wynikające z akt postępowania karnego, jest jednocześnie organem właściwym dla prowadzenia postępowania karnego w tej samej sprawie.

W związku z tym, że porządek publiczny wymaga prawidłowego stosowania prawa Unii Europejskiej, a w niniejszej sprawie stosowanie to nie jest oczywiste w stopniu, który nie wywoływałby żadnych uzasadnionych wątpliwości, należy [...] skierować do TSUE, na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej pytanie prejudycjalne sformułowane w sentencji niniejszego orzeczenia.

Z TYCH WZGLĘDÓW

[...]

zawiesza postępowanie do czasu udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie prejudycjalnym na następujące pytanie: **[Or. 7]**

„Czy francuska prokuratura przy sądzie śledczym lub orzekającym, właściwa we Francji na podstawie prawa tego państwa do wydania europejskiego nakazu aresztowania, może być uznana za wydający nakaz organ sądowy, zgodnie z

autonomicznym znaczeniem, wynikającym z art. 6 ust. 1 decyzji ramowej nr 2002/584/ WSiSW Rady z dnia 13 czerwca 2002 r., w sytuacji gdy będąc uznaną za właściwą do kontroli, czy są spełnione przesłanki do wydania europejskiego nakazu aresztowania oraz właściwą do zbadania, czy jest ono proporcjonalne z uwagi na okoliczności wynikające z akt postępowania karnego, jest ona jednocześnie organem właściwym dla prowadzenia postępowania karnego w tej samej sprawie?”,

[...] [podpisy]